

Hind 25 senti.

KURTTUMMADE SÕBER.

Väljaandja:
Lõuna-Eesti Kurttumma-
de Selts „Sõprus“, Tartus
Küüni 3 — 8.

ILMUB 1 KORD KUUS.

Vastutav toimetaja:
Suik.
Tegevtoimetaja:
S. Eber.

Nr. 5.

26. mail 1936.

II. aastakäik.

Ja sel päeval peavad kurdid raamatu sõnu kuulma, ja pimedate silmad musta pimedaga ja pimeduse seest nägema.

Jesaja 29, 18.

Ma usun seda püha töotust.

Ma usun, et see varsti tõeks saab.

Ma usun, et see tõeks juba saanudki on, kus südamega kuulatakse aulisi helinaid ja nähakse pühi asju.

Ma usun, et see ka Lõuna-Eesti Kurttummade Seltsis „Sõprus“ nõnda võib olla.

Sõpruses tervitades

Harri Haamer.

5 aastat Lõuna-Eesti Kurttummade Selts „Sõpruse“ tegevusest.

Käesoleva aasta 6. aprillil möödus viis aastat Lõuna-Eesti Kurttummade Selts „Sõpruse“ asutamisest, milline teotsemisaeg pole küll kuigi pikk, aga ometi suure ja määrava tähtsusega kurttummade elu korraldamisel, nende organiseerimisel.

Selts algas oma tegevust nimelt Eesti Tartu Kurttummade Selts „Sõpruse“ nime all, mille põhikiri kinnitati kohtu- ja siseministri poolt 9. veebruaril 1931. a. ja võeti seltside nimekirja. Sellele põhikirjale on alla kirjutanud Karl Siitas, Alfred Tohvri, Aarl Anon ja Karl Luht.

Esimene seltsi peakoosolek peeti

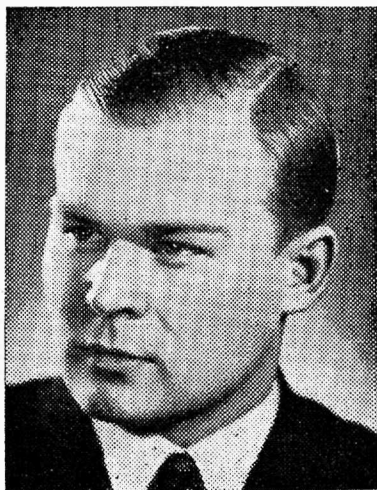
1931. a. 6. aprillil. Muidugi oli selts tol ajal väike ja töötas tingimustes, mis ei võimaldanud seltsile alalise korteri hankimist, vaid see esimene ja palju teisi koosolekuid peeti NMKÜ. ruumes.

Moodustati seltsi esimene juhatus järgmises koosseisus: esimees K. Siitas, abiks Kask, kassapidaja Hirt, abiks Kask, sekretär Parts, abiks Kask. Revisjonikomisjoni kuulusid Suik, Tohvri ja Papko. Seltsi liikmemaksuks määrati viis krooni. — Esimese peakoosoleku protokollile on asutajatenä alla kirjutanud järgmised isikud: K. Siitas, A. Tohvri, K. Popko, A. Suik, A. Hirt ja J. Jaakson.

1931. a. detsembris lahkub vana juhatus ja moodustatakse ajutine juhatus koosseisus: esimees A. Suik, abi J. Jaakson; sekretär V. Helstein, abi Anon; kassapidaja Hirt, abi Tohvri. Seesama juhatus jääb enamvähem püsima ka 1932. a. aasta-peakoosolekul — esimees A. Suik, abi Tohvri; sekretär V. Helstein, abi O. Niider; laekur J. Jaakson, abi K. Siitas.

Koosolekust võttis osa 11 liiget.

Juhatusse vanast koosseisust ja tagasilimisest nähtub kõige selgemini seltsiliikmete rahulolu juhatuse tööga, mis asutamispäevil oli vägagi energiat

„Sõpruse“ esimees A. Suik.

nõudev ja pingutusrikas, nagu ta seda tavaliselt ikka on noore seltsi elus. Arutati seltsi sissetulekute suurendamise võimalusi ning kõneldi spordiringi teotsemiskavatsusist.

Sama 1932. a. septembrikuul erakorralisel peakoosolekul arutatakse tööküsimust ja töötamisvõimalusi, määrati kindlaks tegevuskava ja pooldati ajakirja asutamise mõtet, et selle väljaandmist teostada niipea, kui avanevad ainelised võimalused, selleks määrati ka kolmeliikmeline toimikond — V. Helstein, Suik ja Siitas. Algusest peale aga ja edaspidigi nähtub protokollidest, et seltsil on alati põnevaks küsimuseks olnud korteriküsimus. Juba 1932. a. novembrikuu alul üüris selts „Sõprus“ endale ruumid Lutsu tänaval ja sai seega ka paremad kooskõimis- ja teotsemis-

võimalused. Vähe aega hiljem võeti heakskiitvalt vastu ka seltsi sekretäri poolt väljatöötatud kodukord. Selts hakkas töötama ja edasi rühkima püsivalt tõusvas suunas, et tõusta teiste vastavate organisatsioonidega ühele kõrgsetasemele. Kortariküsimus seisis siiski päevakorras.

Järgmine aastapeakoosolek peeti 1933. a. 2. apr. NMKÜ. ruumes, koos 16 liiget. Moodustati juhatus järgmises koosseisus: esimees A. Suik, abi E. Lattik, sekretär N. Suik, abi V. Helstein, laekur H. Poogen, abi A. Tohvri. Sama aasta maikuul otsustab selts saata saadikud Ülemaalse Eesti Kurttumade kongressile, seltsi esitajateks valitakse Suik, Poogen ja Mitnits, kes esinevad kongressil järgmiste kõnedega:

Suik teemal: „Kurttumade arenemisest Eestis“. Poogen — „Terves kehas terve vaim“. Mitnits — Kurttumade elust-olust.“

8. nov. 1933. a. erakorralisel peakoosolekul on kõne all II Üleriikl. Kurttumade kongressi küsimus.

Nimelt on Pärnu K.-S-lt tulnud soovivaldus, et L.-E. K. S. „Sõprus“ võtaks enese peale II üleriikliku kurttumade kongressi eeltööd, ja kongressi asukohaks jääks Tartu. Sama küsimus eeltööde korraldamise asjast kerkib päevakorra tähtsana punktina ka seltsi järgmisel erakorralisel peakoosolekul (3. I. 1934. a.). Siin otsustati II Ülemaalist K. kongressi mitte pidada 1934. a. suvel, sest viimane oli alles 1933. a. suvel, ja vaheaeg oleks liiga lühike, kuigi Pärnu S-ile soodsam, milline selts 1935. a. pühitses oma X. juubelit. Koosolijad on ühel arvamisel, et kongress tuleks pidada kahe kuni kolme aasta järele.

Samal koosolekul valitakse ka ajuti-seks seltsi sekretäriks Johannes Sulg. Samuti tehakse juba varem kaalutud asjas ettepanek seltsi põhikirja muuta ja täiendada, laiendades „Sõpruse“ tegevuspiirkonda Lõuna-Eestile, kuna kurttumadeseltsid puuduvad Valgas, Võrus, Petseris, tegevuse laiendamisega aga organiseeruksid ka nimetatud maakondades ja linnades elutsevad kurttummad.

Et seltsis on tekkinud mõningaid lahkkelisid vahepeal, nagu neid tekib igal pool elus ja seltsides, otsustati ellu-

kutsuda aukohus, mille selts hiljem teostaski ja mis täidab oma ülesannet rahuldavalt. Aukohus on organ, mida on vaja seks, et aidata vältida arusaamatusi ja lahendada neid omavahel õiglaselt ja sobival kombel. Moraalselt seisukohalt vaadatuna väärib aukohus mainimist.

4. II. 1934. a. erakorr. peakoosolek arutleb taas II kongressi küsimust, sest Pärnu ja Tallinna kurttummad on avaldanud soovi seda pidada siiski 1934. a. suvel. See küsimus tuleb arutusele ka 1934. aasta 15. aprilli peakoosolekul. Otsustati kongress 1934. a. pidada Pärnus, sellest ühtlasi teatada Pärnu ja Tallinna.

Lõuna-Eesti Kurttummade Päev otsustati pidada pärast uue valmiva täiendatud põhikirja kinnitamist.

Päeva korraldamiseks valiti komisjon. 1934. a. peakoosolek võtab seltsi uueks nimeks „Lõuna-Eesti Kurttummade Selts „Sõprus““. Seltsi juhatus moodustab järgmises koosseisus: A. Suik, H. Poogen, F. Helstein, P. Jürgens, H. Kask ja V. Kiirats. Juhatus koosolekul 18. apr. 1934. a. määrati uue põhikirja väljatöötajateks esimees A. Suik ja sekretär P. Jürgens. Ka ei astu selts Pärnu ja Tallinna poolt ettepanud soovi kohaselt Kurttummade Seltside Liitu ega võta enese peale Üleriiklise Kurttummade Kongressi korraldamist. Liitu astumise küsimuse jätab „Sõprus“ lahtiseks ja edaspidiseks. Keeldumise tõttu tekkis L.-Eesti Kurttummade Selts „Sõprusel“ ka lahkkelisid, kuid need on ta suutnud võita oma töö ja püüdlikkusega kurttummade elu korraldada, parandada, sest tulemusi ja paremusi sünnib ainult sääli, kus valitseb ühendus ja üksmeel. Seepärast nende lahkkelide lõpetamiseks, mis aja jooksul kurttummade vahel tekkinud, otsustasid Tartu, Pärnu ja Tallinna kurttummad kokku tulla 24. juunil 1934. Tallinna. L.-E. K. S. „Sõprus“ määras esindajaks esimehe A. Suik'i. — Arvatakse, et kongress kurttummadele on väga vajalik ja juhatus kutsus kokku 1. juulil erakorralise peakoosoleku, kus vastav küsimus võeti kõne alla. Eelmine peakoosolek oli eitanud kongressi pidamist lahkkelide tõttu seltside vahel, kuid

nüüd, kus arusaamatused sõbralikult seletatud 24. juunil Tallinnas, otsustati II kongress korraldada Tartus 26. ja 27. aug. 1934, mille tähtsaimaks punktiks oli Liidu asutamise küsimus. Otsustati enne kongressi aga kokku kutsuda Lõuna-Eesti Kurttummad, et ühineda uue põhikirjaga ja kongressil esineda võimsa seltsina.

Oma koosolekul 8. juulil 1934. „Sõpruse“ juhatus võtab vastu uue põhikirja „Lõuna-Eesti Kurttummade Selts „Sõprus““ nime all, et seda saata registreerimiseks. Põhikirja võtab vastu ka erakorraline peakoosolek. Uus põhikiri registreeriti 7. augustil. Selle kirjutasiid

Lõuna-Eesti Kurttummade Seltsi „Sõpruse“ juhatuse koosseis: vasakult paremale istuvad laekur F. Helstein, esimees A. Suik, sekretär S. Eber. Seisavad: abilaekur J. Jaakson, abisekretär J. Tõugjas, seltsivanem N. Rull. Pildil puudub abiesimees A. Tohvre.

alla seltsi elus edukalt teotsenud isikud — Arkadi Suik, Harald Kask ja Peeter Jürgens. Pärast põhikirja kinnitamist otsustati Lõuna-Eesti Kurttummade Päev pidada 25. augustil. Uue seltsi esimene peakoosolek määrati samale päevale, mis nimetatud ajal ka teostus.

Kurttummade Päev kujunes meeleolukaks ja huvitavaks, osavõtt oli elav. Kokku oli tulnud 46 kurttumma Lõuna-Eestist. A. Suik andis ülevaate Tartu Eesti Kurt. Seltsi põhikirjast ja kõneles vajadustest, miks oli vaja teostada seltsi põhikirja täiendamist ja tegevusala laiendamist. — Seda oli vaja seks, et organiseerida Lõuna-Eesti maakondade ja linnade kurttummi, et ühiselt võidelda ja teotseda ühistes huvides, sest üksik kurttum ei ole suuteline looma

endale paremaid elutingimusi. — Valga-, Võru-, Petseri ja Viljandimaa kurtummad soovisid ühe seltsi teotsemist, et see tugevneks. Nende maakondade kurtummad ise eijõua seltse luua praegu, kuid võivad seda edaspidi. Seepärast jääb seltsile alles vana nimi „Sõprus“. Pärnu esindaja H. Ollino saab Suik'i kõnest aru, nagu oleks Pärnut riivatud ja mitte osa võtma kutsutud L.-E. Kurtummade Päevast. Sellele vastab selgituseks sekretär P. Jürgens, et meie Päeva korraldus oli mõeldud neile, kes on organiseerimatud. Ta ütleb, et seltsidel on kavatsus asutada Lii-

Koosolekust võttis osa 33 isikut L.-Eestist, kes soovisid astuda L.-E. K. S. „Sõpruse“ liikmeks.

A. Suik esitab uuele seltsile aruande, andes üle kapitali Kr. 293.50 suuruses. Uus eelarve koostatakse tasakaalus väljaminekud ja sissetulekud Kr. 680 ulatuses. Võrdluseks olgu toodud 1932. a. aruanne, milles sissetulekuid 13515 senti, väljaminekuid 13340, ülejääk 175 senti. Nüüd ent juba 8. IV. — 24. VIII. 1934. a. oli puhas ülejääk Kr. 293.50.

Ühtlasi võetakse sel koosolekul vastu ka seltsi kodukord, milles ettenähtud omavaheliste arusaamatuste lahendajana

Lõuna-Eesti Kurtummade Selts „Sõpruse“ liikmeskond.

tu ja Liit võib tugev olla ainult siis, kui seltsid on tugevad. Ses sihis teotseb meiegi selts „Sõprus“, ei ta taha riivata ühegi seltsi au. Ja kui tema tegevuspiirkonnas tekisid võimsad kurtummade seltsid, siis oleks Lõuna-Eesti Kurtummade Selts oma ülesande täitnud.

Kantakse ette siin ka uus põhikiri. Osavõtjad suhtuvad ssesse väga soojalt, see rahuldab kõiki.

Õhtupoolel peeti Lõuna-Eesti Kurt. Selts „Sõpruse“ asutamise- ja I. peakoosolek, millest võttis pealtkuulajana osa 15 kurtumma, kes kokku olid tulnud kahel järgneval päeval aset leidvale II Ülemaalisele Kurtummade Kongressile.

aukohus. Valiti 7-liikmeline juhatuskoosseisus: esimees A. Suik, abiesimees H. Poogen, laekur A. Tohvri, abi S. Joab, sekretär P. Jürgens, abi F. Helstein, Seltsivanemaks V. Kiirats.

Järgneb saadikute valimine kongressile, kelleks said: A. Suik, N. Anderson, J. Jaakson ja A. Mitnits.

17. veebr. 1935 on erakorraline peakoosolek kokku kutsutud. Liikmeid on koos 21, üldse 32. Nimelt on juhatuses lahkunud omal soovil S. Joab ja H. Poogen ning mitmed juhatuseliikmed pole tulnud oma tööga toime. Juhatus võetigi vastu koosseisus: A. Suik — esimees, J. Uibo — abi, F. Helstein — laekur, V. Kiirats — abi, P. Jürgens —

sekretär, N. Rull — abi, A. Tohvri — seltsivanem. Koosolek leiab, et asjaajamine on korras, kuigi mõnelt poolt kahtlustati kassapidamist. Palju kulu on nõudnud ka ajakirja väljaandmine, kuna sellele on tulnud kassast juurde maksta. See juurdemaks aga kaob, sest Hasoninilt on toetuseks saadud Kr. 100.—.

8. mail 1935. a. erakorralisel koosolekul valib selts auliikmeks kauaaegse lugupeetud kurtummade õpetaja Volde-
mar Univeri. Valitakse ka saadikud III kurt. kongressile, arvult neli. Kuu aja pärast tuleb peakoosolekul arutuse alla Kurtummade Liidu asutamise ja Liitu astumise küsimus. III kongressile valitakse saadikuid ainult kaks endise nelja asemel — Arkadi Suik ja P. Jürgens, kes kongressil kaitsevad kurtummade huvisid ja volitades neid ühtlasi otsustama Liidu asutamise kui ka Liitu astumise küsimust.

Peakoooleku aruandest 1934./35. a. kohta selgub, et kassa läbikäik on suurenenud ühe kolmandiku võrra eelarves ettenähtud summast. Seega näitab üldse seltsi tegevus tõusu ja majanduslike olukordade ning võimaluste paranemist. Ühtlasi on võimaldunud seltsi sekretärile määrata tasu aastas kr. 120.—, sest sekretär toimetab ajakirja „Kurt. Sõber“ ning ajab seltsil paljusid muidki asju. Juhatusse said: A. Suik, E. Lattik, H. Poogen, J. Jaakson, P. Jürgens, F. Hellstein ja seltsivanem A. Tohvri.

Vahepeal on seltsil olnud raskusi ja õiendusi omavaheliste arusaamatuste ja tülidega; mõnedel sellistel asjaoludel on tulnud muuta juhatuse koosseisu, mis praegu on järgmine: A. Suik, J. Uibu, S. Eber, J. Tõugjas, F. Hellstein, J.

Jaakson, seltsivanemaks N. Rull. Hiljem valiti abiesimeheks Tohvri.

Kõik lahkkelid on selts püüdnud likvideerida, nii et töö võiks areneda üksmeelselt ja olla produktiivne, sest ühenduses on jõud. Seltsil on koduruumid Kүүni tänaval, on juba oma einelaud, mitmesugused ringid, ajakiri. Seltsil on ka nägus lugemislaud. On jõutud ka omavahel lahkkelid selgitada ja likvideerida.

Niikaugele on jõutud viie aastaga, mil seltsil on tulnud võidelda paljude raskustega, võideldes kurt. heakäekäigu eest, rääkimata omavahelistest õhtutest, kursustest, pidudest, aktustest, spordist.

On kavatsusel ka „Sõpruse“ ja üldse kurtummaseltside elus suur ülesanne — Kurtummade Seltside Liit, selle põhikirja läbikaalumise.

Suveltuleb pidamisele 4. Üleriikline Kurtummade kongress Väandras. L.-E. Kurtummade Selts „Sõpruse“ aastapäev aga peetakse suvistepühil, mille vastu valmistamisega seltsil on käimas kiire töö.

Et tööd süvendada, otsustati lõpuks ühes Tallinna Kurt. Seltsiga astuda „Eesti Kurtummade Liidu“ liikmeks, et ühiselt ja suure organisatsioonina võidelda ja tõsta kurtummade vaimlist ja moraalselt tasapinda, seega ühtlasi tõstes ka paremale järjele majanduslike olukordi.

Nii on viie aasta jooksul väikesest seltsist arenenud ikka ja ikka järjest kasvav organisatsioon, mis rühib ka tulevikus kindlas ja teadlikus sihis kõrgemale — ilusa tuleviku poole.

A. Suik,
L.-E. K. S. „Sõpruse“ esimees.

Isamaale.

Priiust ja valgust võitis Eesti rahvas,
Rahu nüüd kaitsma olgu tema vahvas,
Ühisel meelel, ühel jõul ja tahtel
Sammume tööle!

Lootus ja julgus paisub meie rinda,
Rõõmuga harime kallist kodupinda,
Vaimustes korjame helkjat vaimuvara.
Sammume tööle!

Vennad ja õed, truudusvannet andkem,
Isamaa auks kõik igat ohvrit kandkem.
Püha on kodumaa; valvel olgu maleva!
Sammume tööle!

J. U.

Lapsepõlve mälestused.

Avar koolituba kolme suure aknaga. Akende all noor õunapuuaed ja aia taga maantee.

Päikesepaisteline pühapäeva hommik naeratab akendest sisse. Kahe akna all on neli ja neli pulti vastamise kokkulükatud; kolmanda akna all ainult kaks pulti, sest nende taga seinu vastu seisab kihelkonna raamatukogu kapp. Seintel ripuvad suured pildid loodusloost, kiskjaid loomi, kalu ja võõramaa taimi kujutades. Ei puudu ka suur must seinatahvel. Õpilased istuvad pultide taga. Nad ei ole enam lapsed, on 18—22-aastased noormehed ja neiud. Nad ajavad oma vahel juttu, aga mitte häälega, vaid huuled ainult liiguvad ja käed vehklevad. Need on kurttumad, esimesed eesti kurtumad, kes Vändra kurtummade koolis kõnelema õpivad. Nende nimed on: Hindrek Taben, Aleksander Pearu, Eduard Tuberg, Kristjan Peitson, Jaan Makson, Tõnis Kull, Kai Lorents, Leena Hinno, Mai Jõesuu, Pauline Sommer.

Vahetevahel käib välisuks lahti ja sisse astub möödaminejaid. „Tahtsime ise kuulda ja näha, kas tõsi on, mida rahvas räägib, et kurtummad õpivad kõnelema,“ lausub üks vana peremees kooliõpetajale, kes võõraid lahkelt vastu võtab.

Oi, neid külastajaid tuleb ühtelugu vastu võtta ja neile seletust anda, sest 1873. aastal oli Eestimaal veel päris ime, et kurte võib rääkima õpetada.

Külalised läinud, avaneb seest ruumidest üks ja 6-e aastane plikake taeva- karva sinises kleidikeses astub sisse ja

poeb õpilaste vahele pultide taha istuma. See on kooliõpetaja vanem tütar. Nüüd hakkavad õpilased õpetajateks. Ilusad, kirjud piibliloo pildid tuuakse kapist ja seletatakse plikale ära.

Sääl on paradiisi-aed ja ingel suure mõõgaga paradiisi väravate ees, kust Aadam ja Eeva kurvalt lahkuvad. Veeuputus ja pärast tore vikerkaar Noa tänualtari taga. Iisak haigevoodis, Eesav jahilt tulles, metskits õlal. Eelias, kes tulisel vankril taeva poole sõidab ja Daniel lõukoerte koopas jne.

Jõulupilt Petlemmast; kolm kuningat Jeesuslast austamas; Jeesus õnnistab lapsukesi. Aga kõige sügavama mulje tegi palmipuudepüha pilt. Jeesus ratsub eesli seljas; jüngrid laotavad omi riideid Jeesuse jalgade ette; rahvas lehvitab palmipuude okstega ja hõiskab. Aga preestrid kõrgete torumütsidega ja kirjatundjad vaatavad kurjade silmadega pealt. Kurtummad näitavad nende peale ja lausuvad: „Preestrid on väga tigidad, väga pahad inimesed!“ Ja väike plika vaatab neid hirmunud silmadega.

Plikake on vahepeal ligi 70 aastat vanaks saanud, aga see pilt tal meelest pole läinud. Oleks nagu eila olnud, et istus oma kurtide õpetajate keskel ja õppis aegade jooksul piiblilugu, looduslugu, isegi maadeteadust.

Nad on kõik juba puhkama läinud, need õpilased-õpetajad, ja nende väike õpilane on ka juba nii kaugel, et ootab kutset taevalinna. Ja sääl ta tahab neid veel tänada, kes teda nii varaselt õpetasid: „Jeesus armastab meid“.

J. U.

Ärka!

Ärka! Ärka!
Kuldsed kiired taeva serval säravad.
Ärka, ärka!
Koit teeb lahti päeva kuldsed väravad.

Lilled aasal,
Niidul, nurmel naerateles ärkavad,
Loojat kiites
Nende silmil kastetilgad hiilgavad.

Linnukeste
Hommiklaulud kevadmetsas kajavad,
Puude lehed
Õrnal tuulel uudisjuttu ajavad.

Ärka eesti
Mees ja naine, vaata kuidas säravad
Kevadise
Päiksekullal vabaduse väravad.

J. U.

Jüripäev.

Kolmanda aastasaja lõpul elas Kapadookias tubli ja vahva noormees nimega Jüri, kes oli end lasknud ristida ja võtnud vastu ristiusukombed ning elas Jumala meelepärast kristlikku elu. Samal ajal valitses maal aga veel täieline paganlus ja ristiusku ning nende kandjaid kiusati taga. Paganate seas oli levinud laialdaselt ebausk. Kapadookia ümbruses elas üks suur lohemadu, kes oli krokodilli kehaga ja omas ka tiivad, mis tegid tema välimuse veel õudsemaks. Temal oli harjumuseks üks kord aastas tulla linna ja esimest vastujuhtuvat inimest enesele saagiks võtta.

Kapadookia paganlik rahvas pidas koletise ilmumist linna — ebajumalate vihaks ja ohverdas juba aastakümneid loosiläbi langenud tütarlapse suure pidulikkusega koletisele. Selle mälestuseks nad pidasid kevadpüha surnud hingedele.

Ja juhtuski ühel kevadel, et loos langes kuningatütrele.

Teda ehiti kuninglikkude ehetega ja valmistati ette ebajumalate meelepärasele teole, end ohverdama koletis-lohele.

Meile juba tuntud kristlane Jüri läks aga lähemasse metsa mäele, kus elas üksik rauk ja kelle elamu oli kristlastele kooskäimise kohaks.

Ta palvetas koos raugaga ja kuulas tema õpetusi ning tarku sõnu. Ta sai julgust omist palveist ja ammutas jõudu rauga õpetussõnust.

Ta ruttas mäest alla linna, saduldas parima valge hobu ning varustas end piigi ja kilbiga — millel oli puhtuse sümbol — liilia õis.

Jõudnud lohet ootava rahva lähedale

nägi Jüri lohet lignemas temale saagiks ettesaadetud kuningatütrele. Ta oli otustanud võidelda lohega ning hobust kannustades tormas mööda linnarahvast, et mitte hilineda, ta möödus ka kuningatütrest, sööstes otse lohele. Hinge kinni pidades jälgis rahvahulk ja kuningas Jüri vihast võitlust lohega — ja võitjaks jäi kristlane Jüri!

Juubeldades tantsis rahvas ümber lohe laiba ja isa-armastusega kallistas kuningas tütart, unustades hetkeks Jüri, kes oli rahva vabastaja koletisest, kes oli hävitanud inimsoo vaenlase kinkides elu kuningatütrele ja paljudele tema järglasile.

Ja kui toibuti jahtuva lohe laiba juures ja kui kuningas tahtis tänada oma tütre vabastajat, siis ei leitud enam Jürit. Ta oli läinud niisama ütlemata nagu tuligi. Ta oli tõeline skaut, ei vajanud tänu oma heategudele inimkonna hüveks.

Sellest peale muudeti kevadine surnud-hingede püha Jüripühaks, kevadpühaks, Püha Jüri mälestuseks. Paljud rahvaist käis koos Püha Jüriga palvetamas kristlaste kabelis, nii levis samm-sammult ristiusk.

Kuid aastal 303, kui sai kuningaks Diokletianus, kes oli suur ristiusu tagakiusaja, lasi vangistada Püha Jüri, kui ristirahva eestvedaja ja hukkas tema — ka surres jäi Püha Jüri märtriiks.

Kuid Püha Jüri tegu, alati valmilt end inimkonna teenistusse andes jäägu püsima meis ja kandugu edasi noortes — skautluses!

Sam Eber, nskm.
„Sõpruse“ sekretär.

23. 04. 36.

IV ülemaalise kurttumade kongressi ja Ernst Sokolovsky hauasamba avamise kava 22.—24. juunil 1936. a. Väändras.

Kokkusõit 22. juunil 1936. a.

23. juunil 1936. a. kell 11 enne lõunat endises Väändra kurttumade koolimajas pidulik IV ülemaaline kurttumade kongress.

Kongressist võtavad oma saadikute läbi osa:

Tallinna Kurttumade Selts — h-rad

R. Tomson, K. Luht, O. Suits, E. Martinson, A. Jätmar.

Pärnu Eesti Kurttumade Selts „Vaata“ — h-rad H. Ollino, E. Reimann ja V. Ehrenpreis.

Lõuna - Eesti Kurttumade Selts „Sõprus“ — h-rad A. Suik, E. Lattik.

Narva Eesti Kurttummade Selts „Valgus“ — h-rad A. Juuse ja L. Markvardt.

Saaremaa Eesti Kurttummade Selts — h-ra A. Saarela ja prl. H. Saarela.

Kutsutud külalistena: H-ra ja pr. Univer'id. prld. A. ja E. Eglon'id; Hariduse ministeeriumi esitaja, Riigi Kurttummade Kooli esitaja ja õpetajad.

Kongressi avab kõnega Tallinna Kurttummade Seltsi esimees h-ra R. Tomson.

Kongressi päevakord:

1. Kongressi juhatusel valimine.
2. Tervitused.
3. Referaadid — refereerivad: Kurttummade elust-olust ja arengust Eestis, H. Ollino.
Hääleõiguslik kurttummu ja uus põhi-seadus, A. Suik.
Kurttummad ja kuuljad, E. Reiman.
Kurttummu ja haridus, A. Suik.
Haridus ja kultuur, K. Luht.
Õp. E. Sokolovsky elulugu, pr. J. Univer.
4. Eesti Kurttummade Liidu asutamine.
 - a) Liidu asutamise lühikene ülevaade, O. Suits.
 - b) Ekl. juhatusel ja revisjonikomisjoni valimine.
 - c) Liidu liikmeks astumise soovivavalduste vastuvõtmine.

24. juunil kell 10 kongressi saadikute nõupidamise koosolek.

Päevakord:

1. Liidu aastamaksu, toetajate liikmemaksu ja selle tähtaegade määramine.
2. Liidu eelarve ja aruande-aasta kindlaksmääramine.
3. Muud küsimused.

Õpetaja Ernst Sokolovsky haaasamba avamine.

24. juunil 1936. a. kell 12 kogumine koolimajas.

Kell 12.30 minek Sokolovsky kalmule.

Kell 13 õp. E. Sokolovsky haaasamba avamine.

Haaasamba avab kõnega Tallinna Kurttummade Seltsi esimees h-ra R. Tomson.

Haaasamba pühitsemise jumalateenistus, õp. Raudsepp, Väandra koguduse õpetaja. Laululehed.

Hariduseministeeriumi esitaja kõne.

H-ra K. Luht'i kõne.

Väandra koguduse esitaja kõne.

Pärgade panek ja kõned pärgade panijate poolt.

Avamise talituse lõppsõna, õp. Raudsepp.

24. juuni õhtul Väandra stärasõit.

Kõigile kurttummadele võimaldatakse öömaja endises kurttummade koolimajas. Magamiseriided palutakse kaasavõtta.

Kurttummade elust.

Sõitke Narva-Jõesuu!

Kurttummade puhkekodu
Narva-Jõesuus.

Möödunud pühapäeval viibisid Narva-Jõesuus Narva Kurttummade Seltsi esimees A. Juuse ühes juhatusel liikmetega sekretäri Markvardt'iga ja laekur Reimann'iga, et kohapeal selgitada võimalusi puhkekodu avamiseks kurttummadele.

Puhkekodu avamise küsimus kerkis päevakorraal vajadusest, korraldada ühist kodu suviseks puhkuseks ja koosviibimiseks, samuti ka tervisliste ja kehakultuuri arendamise nõuete rahuldamiseks vähesel tasul eest. Et paljudel kurttumadel aineliselt võimata on endale lu-

bada luksust veeta lühikest suvel puhke-aega üksikult kusagil suvituskohas, on ühise puhkekodu asutamine väga tähtis.

Kohapealsetel oludega tutvunedes otustati avada käesoleval suvel kurttummade puhkekodu Narva-Jõesuus Leppa tänaval nr. 22, kus üüriti nägus ja ruumikas suvila looduslikult ilusas kohas. Suvila võib mahutada korraga 10—15 inimest. Arvestades lühikeste puhke-aegade, võiks mõnusat suvitamist leida puhkekodus käesoleval hooajal umbes 100 kurttumma üle Eesti, kes kuuluvad k/t. seltsidesse.

Juhatus kavatsel korraldada puhkekodu suvilas, milles 4 tuba, köök ja veranda, sarnaselt, et sisustab 2 tuba ühis-

elamuks, nimelt 1 meesterahvastele ja teise naistrahvastele, kuna 2 tuba kuuksid väljäuürimisele soovijatele, kes pikemat aega suvitavad. Puhkekodus saab olema ka lugila, kus suvitajatel maksuta kasutada kõik Eestis ilmuvad ajalehed.

Põhikirja alusel ei ole käesoleval aastal võimalik puhkekodusse einelauda avada ja sääli pidusi korraldada, kuid tulevikus leiab ka see küsimus ehk lahenduse.

* * *

Narva Kurttummade Selts „Valgus“ endised ruumid on suvekuudeks suletud ja avatud Narva-Jõesuus kurttummade puhkekodus. Seltsi kirjavahetus aadressida seltsi kassapidaja Reimanni nimele: Madise tän. 18—1.

* * *

Kauaaegne kassapidaja Johannes Reimann saab 8. mail s. a. 43 aastat vanaks.

* * *

Juhatus otsustas 2 esitajat Narva Kurttummade Seltsi esimees A. Juuse ja sekretär Markvardt Vana-Vändra kongressile saata.

Mina L.-E. K. S. „Sõpruse“ liikmena.

Ma olen praegu Lõuna-Eesti Kurttummade Seltsi „Sõpruse“ sekretäri abi. Mind valiti möödunud sügisel erakorralisel peakoosolekul sekretäriks. Aga ajakirja tegevtoimetus oli mulle päris võõras ja asjaajamine läks mul raskeks, nii et ma seda toimetada ei suutnud, siis loobusin paari nädala pärast asjaajamisest. Mu asemele tuli Sam Eber ja jatkas edasi ajakirja toimetamist. Kuu pärast „Sõpruse“ omas ruumes peeti uuesti erakorralist peakoosolekut, kus mind valiti sekretäri abiks. Jään sellele kohale niikaua kuni peakoosolekuni.

Jaan Tõugjas,

L.-E. K. S. „Sõpruse“ sekretäri abi.

Kontsert-jumalateenistus kurttummadele.

1. mail s. a. kell 19 õhtul peeti Tartu Pauluse kirikus „Sõpruse“ korraldusel kontsert-jumalateenistust. Esinesid Kõrgema Muusikakooli vanemad õpilased: pr. Mugasto, prl. Korknobel ja hra Johanson ning kiriku noorte laulukoor.

Umbes 25 kurttumma (liikmed) võtsid armulauast osa.

A. Suik luges usutunnistuse. Õpetaja hra Haamer jagas kurttummadele armulauda ja pidas jutlust. Jumalateenistus kestis paar tundi. Puhastulu oli kr. 63.50.

Jaan Tõugjas.

A. Tohvre 30 aastane.

24. mail 1936. a. pühitses oma 30 aastast sünnipäeva L.-E. K. S-i „Sõpruse“ kauaaegne juhatus liige Alfred Tohvre (sünd. 24. mail 1906. a.). Juubilar on hea kaasvõitleja, kes on aastate jooksul raskest seisukorras kurtummasid, eriti „Sõpruse“ liikmeid avitanud.

„Sõprus“ võlgneb juubilarile tänu, kes on „Sõprusele“ hääd teinud.

Soovime juubilarile palju õnne ja edu püsivaks tööks!

A. Suik, „Sõpruse“ esimees.

Kurttummade hällipäevad

1. juunist kuni 31. oktoobri kuuni L.-E. K. S-is „Sõprus“.

Elmar Lattik	4. juunil, sünd. 1909.
Edmund Tannik	6. „ „ 1910.
Rihard Saar	29. „ „ 1851.
Salme Lattik	1. augustil,
Hilda Opmann	8. „ „ 1910.
Elmar Tilga	10. „ „ 1913.
Voldemar Kiirats	18. „ „ 1912.
Grõõt Kont	3. sept., „ 1884.
Salme Paldrok	20. „ „ 1882.
Irene Joab	4. oktoobril, „ 1918.
Ilmar Orav	6. „ „ 1913.
Harrald Kask	8. „ „ 1906.
Harry Pogen	27. „ „ 1913.

Sinine ja must ja valge — seltsi lipuks.

„Sõprus” tahab enesele muretseda lippu, ja oleks ka aeg, et vähemalt pärast edukat 5-e aastast tööd muretses selts omale lipu.

Igivanast ajast peale on võitlevail rahvail tarvidus olnud muretseda enesele võitluslippu — võitlussümboli, mille ümber võideldi õiguste eest ja mille kaitsel tungiti teistesse maadesse, et omastada maid ja varasid. On ju lipp see võim, mis ühendab meid kõiki sõpruses ka „Sõpruse” liikmeid.

Ma tahaksin mõnda sõna lausuda „Sõpruse” 5. aastapäeval sini-must-valgest lipust ja tema sünnist.

Lipp, mille alla enam kui viiekümne aasta kestel on Eesti rahvas üheks pereks koondunud, mille all Eesti rahvustunne, iseteadvus sirgunud ja ühiseks tugevaks selgrooks kasvanud, mille lehvides Eesti ühised ettevõtted toime pandud, majandus ja vaimuvallad haljast orasest võimsaks viljaks küpsenud.

Selle lipu saatel sammusid Eesti paremad pojad lahinguväljadele ja need, kes säält tagasi tulid, töid sama lipu vabale maale, vabale rahvale!

Sama sini-must-valge lipp lehvides kõneleb igale Eesti pojale ja tütrele, mis meie kohus, mis meie õigus!

Aastal 1881 dr. H. Rosenthali ettevõttel asutatud esimene Eesti korporatsioon, praegune „Eesti Üliõpilaste Selts” Viljandi tn., valis oma seltsi värvideks 17. sept. 1881. a. sini-must-valge, mis on ka praegugi Eesti rahvusvärvideks. Sini-must-valge lipp, trikoloor selles kombinatsioonis nägi esimest korda päevavalgust 1884. a. lehekuus. Siis sõitsid Eesti üliõpilasseltsi liikmed, üliõpilased ja rida vilistlasi õpetaja B. Sperrlingi kutsel Tartust Otepää kiriku-

mõisa külaskäigule. Reis teostati vankril, veetud kaheksast hobusest. Sõitjatel oli kaasas sini-must-valge lipp, mille E. Ü. S.-ile olid valmistanud ja kinkinud Tartu neiud ja noorikud, dr. K. A. Hermannini proua eestvõttel. Nimetatud lehekuu 23. päeva õhtul oli Otepää õpetajamaja saalis lipu pidulik pühitsemine.

Neile kolmele värvile on selle trikoloori koostajad andnud kindla sisemise tähenduse, mis suust-suhu kantakse ja mis kohustab igat eestlast: sinise taeva all, mustal Maarjamaa mullal elab valge puhas eesti süda. Esimene värv räägib usust, lootusest, truudusest ja sõprusest. Must räägib pikast möödunud leinaajast, kuid meenutab ka kindlat mehe-meelt. Valge tuletab meelde valgust hinges ja südames, kuid puhtuse värvina tähendab rahva õiglust.

Lipu alapärand ise, sini-must-valge lipu esimene eksemplar hoitakse praegu E. Ü. S.-s, kust teda kindlaksmääratud pidupäevadel ja korra järele tuuakse Seltsi liikmete saatel avalikkuse ette.

Kõik seltsid, kellel pole veel seltsi lippu ja kui nad teda muretsema hakkavad, siis soovitaksin küll vähemalt lipu ühte külge kaunistagu sini-must-valgega.

Oleme eestlased, omame Eesti kodu, siis kaunistagu meie maju ja kortereid Eesti sini-must-valge lipp. Ei nõua suurt kulu omada oma tööalau miniatüür Eesti lippu. Kurttumad, mõelge nendele võitlusile, millest on Eesti lipp võitjana välja tulnud ja õppige armastama ja kalliks pidama sini-must-valget lippu!

Sam. Eber, toimetaja.

Sport.

Lõuna - Eesti Kurttumade Selts „Sõpruse“ 5-a aastapäeva pühitsemise ajal peetakse 30. mail Tallinna tänaval linna spordiplatsil rahvusvahelised kergejõustiku võistlused, milledest võtavad osa „Sõpruse“ liikmed ja teised kurttumad-sportlased üle kodumaa linnadest ning ka Lätist.

Kergejõustikuvõistlused algavad kell 10—12 e. l.

Kavas: 200 m; ketas; 800 m; kõrgus; oda; kell 17 p. l. kavas 100 m; kuul; 400 m; kaugus; 1500 m; 4×100 m teatejooks.

31. mail kell 17—19 p. l. „N. M. K. Ü.“ aias, Vallikraavi 23, võrkpallivõistlused, milledest võtavad osa „Sõpruse“ meeskond, Tallinna meeskond ja Riia kurttumade spordiseltsi meeskond. Arvatavasti mängib kaasa ka Pärnu meeskond. Samal ajal on seltsi ruumes ping-pongi võistlused, milledest võtavad osa „Sõpruse“ poolt F. Helstein, I. Orav, N. Rull, V. Kiirats; Tallinna poolt A. Saart, H. Lepp, K. Kegel, Nõmmits ja Riias 6—8 osavõtjat, nende hulgas parim mängija Sprogis.

„Sõpruse“ esimees A. Suik ennustab, et kergejõustikuvõistluse võidab „Sõpruse“ meeskond, kuna ping-pongi võistluse kindlasti Tallinna osavõtjad võidavad. On raske arvata, kuidas pääsevad

Riia kurttumad-sportlased kohtadele. Võrkpallivõistluse võit kuuluks loodetavasti „Sõprusele“.

4. ja 5. aprillil peeti „Sõpruses“ ping-pongi ja korona võistlused. Ping-pongi võistlusest võttis 8 osavõtjat osa. Esimesele kohale tuli F. Helstein; 2. J. Alia; 3. N. Rull.

Naistele: 1. S. Joab; 2. I. Joab; 3. K. Tilga.

Koronavõistluse aladel A klassis: 1. H. Pogen; 2. F. Helstein; 3. V. Kiirats. — B klassis: 1. S. Vagenheim; 2. J. Jaakson; 3. N. Rull. Koronavõistlustest võttis 11 osavõtjat osa.

2. ja 3. mail peeti „Sõpruses“ ping-pongi võistlused, milledest võttis 10 osavõtjat osa, nendest 3 daami.

Esimesele ja meistriks tuli F. Helstein; 2. I. Orav; 3. N. Rull.

Naistele 1. S. Joab; 2. I. Joab; 3. K. Tilga.

Võitjad said nägusad auhinnad, millede väärtus on üle 11 krooni. F. Helstein parima mängijana omandas A. Suiki nimelise karika. Ping-pongi võistlused meeldivad alati „Sõpruse“ liikmetele, kelledest O. Niiderist tuleb hea mängija, kes hiljuti pääses viiendale kohale, kus tema ainult kaks nädalat harjutas.

Lahendus (Spiraal nr. 4).

1—3. Alas. 1—5. Alasti. 2—5. Asti. 4—6-a. Tina. 6—7. Narva. 6—10. Narva-Jõesuu. 8—10. Jõesuu. 9—11. Suuk. 10—12. Uku. 11—16. Kuradiratsur. 13—16. Ratsur. 14—15. Ats. 15—19. Suremine. 17—20. Ines. 18—22. Nestor. 21—25. Torgsin. 23—26. Sindi. 24—27. India. 24—28. Indian. 27—30. Anna. 29—31. Nai. 29—33. Naine. 30—33. Aine. 31—35. Inetu. 34—36. Tui. 37—40. Tori. 38—42. Orikas. 41—44. Kassa. 41—42. Kas. 43—46. Saku. 45—48. Kuri. 47—49. Rist. 45—50. Kuristi.

Õigeid lahendusi saatsid: J. Tõugjas, H. Pogen ja A. Pogen Tartust.

Lahendus (nr. 3 ristsõnad).

Põikread: 1. Abessiinia. 6. Doonau. 7. Ihus. 8. Aga. 9. Selma. 10. Uur. 12. Ao. 13. Esav. 16. Jookseb. 19. Kerra. 20. Gandhi. 23. C. 24. Ader. 25. Tee. 27. Regi. 28. Aakre. 30. Rikas. 33. Aa. 34. Küün. 35. Ah. 38. Aa. 39. Naiste. 41. Tugevam. 43. Kaks. 44. Ema. 45. U. S. A. 45. Tark. 47. Uimane. 49. Maa. 50. Aga. 52. Kuu-lus. 53. Telegraaf.

Püstread: 1. Addis-Abeba. 2. Borneo. 3. Sangaste. 4. Nehru. 5. Austraalia. 8. Ameerika. 11. Ungari. 14. Argpüks. 15. Vaikne. 16. Jaapan. 17. Oda. 18. Et. 21. Nokk. 22. Daam. 26. Ema. 29. Ega. 31. Tapa. 32. Surm. 36. Ha. 38. Okkama. 40. Aasia. 41.

Berg. 42. Ta. 43. Kuum. 46. Tegur.
48. Sa.

Vastused („K. S.“ nr. 2—3).

1. Muna. 2. Kinnas. 3. Kapsapea.
4. Kapsapea. 5. Pea. 6. Lamp. 7. Her-
ned kukuvad toopi. 8. Siga ja põrsad.
9. Puuriit. 10. Roop.

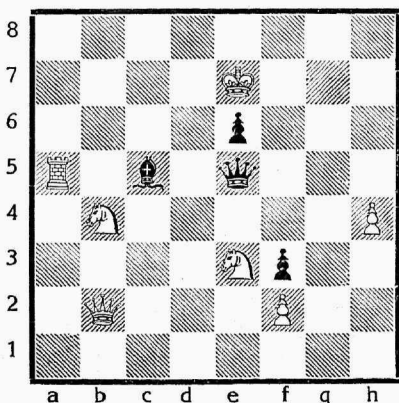
Õigeid lahendusi saatis J. Orav Ka-
rulast.

Malenurk.

Toimetaja A. Pachel.

Ülesanne nr. 11.

Kokku seadnud S. Loyd Ameerikas.

Valged: Kb2, Le7 Va5, Rb4 ja e3, Ef2 ja
h4. (7).

Mustad: Ke5, Oc5, Ee6 ja f3. (4).

Valged algavad ja annavad matt 2
käiguga. Lahendus ja lahendajate nimed
järgmises numbris.

Ülesande nr. 7 lahendus:

1. Og1—a7!! h3—h2
2. Vg6—b6!! Kh1—g1
3. Vb6—b1++
1. Kh1—h2
2. Vg6—h6 Kh2—h1
3. Vh6 : h3++ jne. Väga kena üles-
anne!

Nr. 9 lahendus:

1. Rc3—b1 c4 : d3
2. e2—e3+ Kd4—c4
3. Rb1—d2++ jne.

Nr. 10 lahendus:

1. Vg8—f8 Ke4—f5
2. Vc5 : e5++ jne.

Õige lahenduse saatis J. Orav.

Kirjavastus.

J. O. Teie ülesanne on avaldamiseks
nõrk, sest peale Teie poolt näidatud pea-
lahenduse (Rd3-el) on võimalik vank-
riga veel mitu kõrvallahendust, näiteks
Vg8 ehk g1, millest võib näha, et üles-
anne pole põhjalikult läbitöötatud.

Teadaanne.

Lugupeetud „Kurtummade Sõbra“
lugejad. Suvevaheajal ei ilmu „Kurt-
ummade Sõber“. Järgmine number il-
mub 20. augustil 1936. a.

Toimetus.

Toimetuselt.

Toimetus palub kõiki lugejaid tasuda
„Kurtummade Sõbra“ eest hiljemalt 20.
juuniks. Raha saata F. Helsteini ni-
mele, kelle elukoht: Kaluri tän. 39—3,
Tartu.

Toimetuse ja talituse aadress: Tartu, Küüni 3—8. — Raha saata F. Helsteini
nimele. — Tellimise hind: aastas Kr. 2.75; ½ aastas Kr. 1.50; ¼ aastas Kr. 0.75; üksik num-
ber 25 senti. — Välismaale poole kallim. — Kuulutuse hind: 5 s. m/m. ühel veerul. — Käsi-
kirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.